

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра образотворчого мистецтва

Лесик-Бондарук Оксана Олександрівна

ІСТОРІЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА
КУРСОВА РОБОТА

Методичні рекомендації
до робочої програми нормативної навчальної дисципліни

Луцьк – 2017

УДК 74

ББК 85.03

Л-33

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (протокол № 2 від 2017 року).

Рецензенти: *Лесик О.В.* – доктор архітектури, професор кафедри образотворчого мистецтва Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки;

Каленюк О.М. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри образотворчого мистецтва Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

Лесик-Бондарук О.О.

Л-33 Історія образотворчого мистецтва. Курсова робота : Методичні рекомендації до робочої програми нормативної навчальної дисципліни / Оксана Олександрівна Лесик-Бондарук. – Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2017. – 19 с.

Анотація: видання передбачає повне висвітлення робочої програми з курсової роботи з історії образотворчого мистецтва з урахуванням визначення мети та завдань курсової роботи, висвітлення етапів її написання та захисту, завдань для самостійної роботи, аналізу вимог до оцінювання роботи студентів, а також визначення методичного забезпечення та рекомендованої літератури при написанні та захисті курсової роботи.

Рекомендовано студентам 3 курсу галузі знань Культура та мистецтво, на пряму підготовки Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація.

УДК 74

ББК 85.03

Л-33

Лесик-Бондарук О.О., 2017

Східноєвропейський

національний університет

імені Лесі Українки

Вступ

Методичні рекомендації до робочої програми навчальної дисципліни “Історія образотворчого мистецтва. Курсова робота” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 02 Культура і мистецтво, спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація. Вона узагальнює і відтворює мистецькі процеси, що відбувалися від найдавніших часів до сучасного періоду, вчить студентів проводити самостійні наукові дослідження на базі знань, отриманих під час навчання на 1-3-му курсі на факультеті культури і мистецтв СНУ імені Лесі Українки.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є поглиблений аналіз та дослідження однієї з вузьких тем з історії української та світової архітектури, живопису, скульптури, графіки та декоративно-ужиткового мистецтва.

Міждисциплінарні зв'язки: Вивчення курсу “Історія образотворчого мистецтва. Курсова робота” проходить в тісному зв'язку з курсами “Малюнок”, “Живопис”, “Композиція”, “Історія України”, “Українська та зарубіжна культура”.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна /заочна форма навчання
Кількість кредитів: 3	02 Культура і мистецтво Спеціальність 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація	нормативна
Модулів: 3	Бакалавр	Рік підготовки: 3
Змістових модулів:3		Семестр:5
ІНДЗ: немає		Лекції - год.
Загальна кількість годин: 90		Практичні (семінари) - год.
Тижневих годин (для денної форми навчання):		Лабораторні - год.
Аудиторних: 5 год. самостійної роботи: 6 год.		Самостійна робота – 6 год.
		Індивідуальна робота - год.
	Форма контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Курсова робота – це один із видів індивідуальних завдань навчально-дослідницького, творчого характеру, яка має на меті не лише поглиблення, узагальнення і закріплення знань студентів з навчальних дисциплін, а й застосування їх до комплексного вирішення конкретного фахового завдання і вироблення вміння самостійно працювати з навчальною і науковою літературою, історичними джерелами, використовуючи сучасні інформаційні засоби та технології.

Тематика курсових робіт визначається кафедрами. Вона повинна бути актуальною і тісно пов'язаною із вирішенням практичних фахових завдань.

Студентам надається право вільного вибору теми роботи із запропонованого кафедрою переліку. Студенти також можуть обґрунтовано пропонувати свої теми.

Написання курсової роботи є невід'ємною складовою педагогічного процесу, одним із напрямків наукової діяльності студента, а також є однією з форм самостійної роботи студента, яка покликана розв'язати наступні завдання:

- поглиблене вивчення літературних джерел – аналіз та узагальнення їхнього змісту, розширення обсягу знань з даної тематики, порівняння різних точок зору на певне питання дослідження тощо;
- вільне володіння досліджуваним матеріалом, пошук невідомих науці сторінок чи деталей теми дослідження;
- формування вмінь послідовно, логічно, ґрунтовно викладати свої думки, підтверджувати їх доказами та фактами.

Метою курсу є поглиблене вивчення, розкриття та дослідження однієї з вузьких тем в розвитку історії образотворчого мистецтва, аналіз передумов виникнення даної тематики, дослідження основного напрямку чи стилю, характеристика видів, жанрів і окремих творів образотворчого мистецтва, порівняльна характеристика мистецьких процесів тощо.

Завдання курсу полягає в тому, щоб максимально дослідити конкретне явище в історії образотворчого мистецтва, поєднати характеристику епохи з конкретним аналізом кожного твору в його ідейно-художній цілості, розглядаючи цей твір як вияв історичного процесу розвитку світового мистецтва, в тісному зв'язку з минулим і майбутнім, показуючи єдність конкретно-історичного і національного та всесвітньо-історичного і загальнолюдського.

В результаті вивчення курсу необхідно знати:

- основні підходи до розуміння мистецтва як складного суспільно-історичного феномену;
- основні проблеми появи, розквіту та занепаду мистецьких епох;
- специфіку національного мистецтва як складової світового мистецького процесу;
- головні риси сучасного світового мистецтва;
- форми і напрямки відбудови українського мистецтва, його відродження та історичні перспективи;
- вміти визначати передумови виникнення та розвитку тих чи інших мистецьких процесів;
- вміти аналізувати конкретне явище образотворчого мистецтва в його персоніфікованому та загальнозначимому звучанні.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни Заліковий кредит №1.

Змістовий модуль I. Курсова робота.

Тема 1. Зміст роботи.

Курсова робота – це науковий твір, який пише молодий науковець. Автор з повагою ставиться до себе як до науковця, тому при написанні Курсової роботи не допускається вживання першої особи однини – студент мусить говорити від свого імені лише в першій особі множини – «Ми вважаємо...», «Ми провели дослідження...», «Ми проаналізували...» і т.д. В Курсовій роботі – яка є самостійним науковим дослідженням – категорично забороняється плагіат, копіювання чужих теорій, думок, досягнень і т.д. Якщо студент розвиває якусь теорію, то мусить ретельно проаналізувати її в поданні автора, а тоді запропонувати власне її бачення, або подати її подальший аналіз і т.д. Обсяг цитувань у Курсовій роботі коливається від 10 до 15 відсотків основного тексту.

При написанні Курсової роботи вживається діловий стиль мовлення, матеріал подається максимально просто, доступно, в разі потреби – автор повинен розшифрувати незрозумілі терміни чи поняття. Не допускається ліричних відступів. Не допускається передача особистих вражень чи почуттів науковця – робота не є літературним твором, а тому не потребує таких речей. Якщо студент воліє передати особисті враження від наукового дослідження, то він може видати монографію на основі Курсової роботи – її стиль написання є довільним і допускає різні формати.

Визначення тематики наукового дослідження. Тематика обов'язково повинна мати актуальність – тобто мати значимість для дослідження в сучасній науці, може бути недостатньо вивченою на даний час або потребує істотних виправлень в основних постулатах та заключеннях.

Кафедра образотворчого мистецтва СНУ імені Лесі Українки рекомендує обирати тематику Курсової роботи, яка стосується насамперед українського мистецтва. Чому? Насамперед тому, що українське мистецтво в наш час становлення новітньої Української держави є неймовірно актуальним: цілі його віхи є малодослідженими, величезні пласти трактувались у перекрученому вигляді та мають бути переосмислені, творчість багатьох українських митців довгий час була забута або взагалі заборонена, наше сучасне мистецтво носить дещо хаотичний характер, потребує глибокого аналізу, багато пам'яток, на жаль, знаходяться у жалюгідному стані – тому, можливо, студентська наукова робота зможе привернути увагу до того чи іншого мистецького об'єкту та в прямому сенсі «врятувати» його. Є ще багато інших причин, що спонукають викладачів кафедри рекомендувати досліджувати саме українське мистецтво, серед них і причини прагматичні, а саме матеріальні: далеко не кожен студент, на жаль, може собі дозволити їхати в Італію чи Францію і писати наукову роботу про венеціанський живопис XVIII-го століття чи появу і розвиток сюрреалізму. А, оскільки, написання Курсової роботи передбачає роботу з досліджуваними творами в натурі і опрацювання архівних джерел, то звідси впливають вищезгадані рекомендації.

Робота по аналізу літературних та архівних джерел, за потребою – робота з пам'ятками образотворчого мистецтва в натурі.

Визначення мети, завдань наукового дослідження, предмету та об'єкту, проведення історіографічного аналізу, визначення хронологічних меж дослідження, розробка структури курсової роботи.

Дані структурні елементи Вступу до Курсової роботи можуть змінюватися протягом власне проведення дослідження – в ході наукового дослідження автор може відступати від наміченого плану, ставити додаткові завдання, розширювати історіографію курсової роботи, але загальна мета повинна відповідати початковому задуму.

Курсова робота має наступну структуру:

- Титульна сторінка
- Зміст
- Вступ
- Основний текст
- Висновки
- Список використаної літератури
- Додатки

Приблизний обсяг курсової роботи – 35-40 сторінок комп'ютерного тексту без додатків та списку літератури.

Кожна структурна частина Курсової роботи починається з нового аркуша. Підрозділи не потрібно починати з нової сторінки, вони відділяються один від одного лише декількома інтервалами.

Зміст включає перелік усіх структурних частин курсової роботи з їх повними назвами та із зазначенням сторінок, на яких ці частини починаються.

У Вступі потрібно розкрити наступні речі:

Актуальність дослідження: студент повинен чітко вказати – чому в наш час потрібно дослідити саме обрану ним тематику. Чому тема дослідження потребує обов'язкової уваги науковців, чому, на його думку, вона недостатньо повно розкрита у науковій літературі, або взагалі не розкрита, або потребує принципово нових підходів у розкритті. Ця структурна частина Вступу повинна займати орієнтовно 0.5 – 0.7 частини аркуша.

Мета дослідження: як правило відповідає власне темі дослідження (назві Курсової роботи), формулюється одним реченням. Мета дослідження не може змінюватись протягом написання курсової роботи, за виключенням випадку зміни теми Курсової роботи – у такому випадку мета дослідження буде відповідати новій темі.

Завдання дослідження: формуються у повній відповідності до пунктів плану Курсової роботи. Відповідно до Завдань дослідження потім потрібно буде написати і Висновки до Курсової роботи. Завдання повністю відобразатимуть всі етапи проробленої наукової роботи в їх логічній послідовності. В ході проведення наукового дослідження студент може знайти додатковий новий матеріал, зробити незаплановані висновки, прийти до неочікуваних відкриттів – тому Завдання, як і пункти плану всієї роботи, можуть коригуватися в процесі написання Курсового проекту.

Хронологічні межі дослідження: одним реченням чітко вказуються хронологічні рамки, в які вписується досліджувана тематика.

Наукова новизна дослідження: фактично, це основний пункт у Вступі, який нам чітко вказує на те, що наукове дослідження не було простим переписуванням чужих думок, присвоєнням чужих ідей та копіюванням чужих досягнень. У цьому пункті студент чітко, доступно та лаконічно повинен вказати на ті наукові здобутки, які він привніс у Історію образотворчого мистецтва, на ті деталі, процеси, тенденції тощо, які він **вперше** подає на сторінках своєї Курсової роботи. Цей пункт має бути стислим, найчастіше він займає декілька речень.

Об'єкт дослідження: це та область об'єктивно існуючого наукового знання, у рамках якої знаходиться те, що буде осмислюватися (досліджуватися).

Предмет дослідження: це та частина об'єктивно існуючого знання – об'єкта дослідження (тобто предмет більш вузька область дослідження, ніж об'єкт), яка власне і досліджується. У одному об'єкті може бути виділена достатньо велика кількість предметів дослідження (предмет дослідження повинен відповідати його темі).

Історіографічний огляд: пункт, присвячений огляд основних наукових праць, які присвячені тематиці дослідження і на які опирається студент при написанні Курсової роботи. Огляд повинен починатись від колективних праць і закінчуватись вузькоспеціалізованими монографіями, студент може (що вітається) давати оцінку роботі авторів, на чії дослідження він спирається, зобов'язаний дати аналіз стану розкриття проблематики його дослідження для розуміння того, який шлях він мусить пройти для досягнення поставлених ним Завдань. Звідси маємо об'єм даного пункту Вступу 0,5 – 0,7 сторінки.

Структура роботи: дається точний перелік всіх структурних частин Курсової роботи, кількість сторінок можна не вказувати.

Вступ пишеться чітко, лаконічно, без ліричних відступів, без цитування, без посилань і т. д.

Отже, Вступ до Курсової роботи займе приблизно 2-3 сторінки.

Основна частина складається з двох Розділів. Нумерація прописується виключно арабськими цифрами. Розділи повинні мати назву. (Розділ 1. Назва... Розділ 2. Назва...)

Кожен розділ має декілька підрозділів. (До Розділу 1. – 1.1. Назва... 1.2. Назва... До Розділу 2. – 2.1. Назва... 2.2. Назва... і т.д.)

Розділ 1. присвячується передумовам формування проблематики дослідження. Тому назва його, відповідно, буде починатись зі слів «Передумови формування...». Далі, фактично, вказується тематика самого дослідження.

Розділ 1. включає в себе декілька підпунктів, перший з яких має ознайомити нас з історичною, політичною та соціально-економічною ситуацією в країні в той час, якому присвячено Курсову роботу. Далі студент повинен проаналізувати підґрунтя, на якому виникла тема його дослідження – а саме мистецькі передумови розвитку теми Курсової роботи, виникнення та розвиток тих чи інших тенденцій чи понять, які будуть аналізуватись в ході написання наукової роботи, визначення усіх можливих впливів на формування предмету дослідження і т.д. Можна проаналізувати історію виникнення, розвитку та появи на теренах країни (наприклад, України) того чи іншого мистецького стилю, що буде досліджуватись у Курсовій, проаналізувати вплив тих чи інших обставин на подальший розвиток цього стилю, охарактеризувати особливості цього стилю саме в цій державі і т.д. Тобто – Розділ 1. присвячений максимальній кількості інформативного матеріалу, яка створить передумови для більш глибокого та детального дослідження тематики Курсової роботи, що буде виконана у Розділі 2.

Розділ 1. займає приблизно третину основного тексту, відповідно 12 – 15 сторінок.

Розділ 2. присвячено власне дослідженню поставленої автором проблематики. Тому назви підрозділів, їх зміст, обсяг та кількість залежатимуть власне від теми та від зусиль, які студент зробить у процесі написання Курсової роботи.

Кожен розділ повинен закінчуватись невеликими Висновками до Розділу 1. та Розділу 2. Вони не починатимуться з нової сторінки, повинні стисло та чітко окреслити основні досягнення, що були зроблені під час проведення наукової роботи. Висновки пишуться максимально лаконічно, повинні відповідати пунктам Плану, назвам підрозділів та Завданням.

Висновки до Курсової роботи – наступна структурна частина. Фактично, вони будуть відповідати Висновкам до кожного Розділу, але їх рекомендується дещо розширити – для кращого відображення результатів проробленої роботи. Знову наголосимо на тому, що Висновки пишуться чітко, стисло, максимально лаконічно та доступно. Їх послідовність та зміст повинні відповідати пунктам Плану та завданням Курсової. Фактично, на кожне Завдання – орієнтовно по одному абзацу тексту.

У висновках подається власна оцінка ступеня вирішення тих завдань, що стояли перед дослідником, формулюються загальні висновки по роботі, подаються розроблені на їхній основі рекомендації.

Обсяг Висновків становить 2 – 3 сторінки.

Список використаних літературних джерел (не менш ніж 20–30 джерел) подається в алфавітному порядку і повинен відповідати вимогам державного стандарту. До списку використаних джерел включається весь перелік наукових видань (не підручників!), якими

користувався автор в процесі підготовки роботи, як ті твори, на які є посилання в тексті, так і ті, які не цитуються, але були використані в процесі підготовки роботи, як друковані тексти, так і електронні ресурси, але тільки авторські наукові тексти.

Додатки включають в себе весь ілюстративний матеріал, який використовується для розкриття тематики Курсової роботи. Сам предмет Історія образотворчого мистецтва передбачає, що при написанні наукової роботи використовуватиметься матеріал, що має бути підкріплений ілюстраціями, тому в цьому структурному підрозділі студент подає репродукції картин, рисунків, замальовок, плакатів, фото архітектурних пам'яток, скульптурних творінь, предметів декоративно-ужиткового мистецтва, графічні роботи і т.д. Якщо у процесі написання Курсової роботи виникла потреба створити графіки, таблиці, що відображають ті чи інші процеси – вони також подаються у додатках.

Таким чином приблизний зміст курсової роботи повинен мати такий вигляд:

ТИТУЛЬНИЙ АРКУШ

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1.	
1.1.	
1.2.	
1.3.	
РОЗДІЛ 2.	
2.1.	
2.2.	
2.3.	
2.4.	

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ДОДАТКИ

Тема 2. Оформлення роботи.

Курсова робота має бути оформлена у відповідності до вимог Міністерства освіти і науки України, складатись з відповідних структурних елементів, а саме – Вступу, Основної частини, Висновків, Списку використаних джерел та Додатків.

Курсова робота повинна бути виконана й оформлена з додержанням вимог до наукових робіт.

Обов'язковою вимогою до курсової роботи є написання її державною мовою, за винятком списку використаної літератури, де використане джерело записується мовою видання. Цитати з цих джерел наводяться в тексті виключно українською мовою.

Текст курсової роботи набирається на комп'ютері на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210 × 297 мм). Сторінки обмежуються полями: ліве – 25 мм, верхнє та нижнє – 20 мм, праве – 10 мм. Відстань між заголовком і текстом – 15–20 мм. Шрифт – чорного кольору. Щільність тексту однакова по всій роботі. Сторінка повинна містити не менше 28–30 рядків по 57–60 знаків у кожному (з урахуванням інтервалів). Рекомендована гарнітура – Times New Roman, кегль – 14, інтервал між рядками – 1,5.

Курсова робота має бути надрукована чітко, без помилок і виправлень. Курсова робота починається з титульної сторінки. Це перша сторінка курсової роботи, яку включають до загальної нумерації сторінок, але не нумерують. Далі номер сторінки проставляють у правому нижньому кутку аркуша. За титульною сторінкою наводяться послідовно зміст, вступ, розділи в порядку подання, висновки, список використаних джерел, додатки. Всі

вони починаються з нової сторінки, а кожен з підрозділів – після закінчення попереднього.

Текст основної частини курсової роботи поділяють на розділи та підрозділи. Кожну структурну частину роботи починають з нової сторінки. Заголовки структурних частин роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами симетрично відносно тексту. Заголовки підрозділів друкуються малими літерами (крім першої великої) з абзацу. В кінці заголовка крапки не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою.

Нумерація розділів та підрозділів. Номер розділу ставиться після слова «РОЗДІЛ», після номера крапка не ставиться, потім з нового рядка друкується заголовок розділу.

Підрозділи нумеруються в межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між ними ставиться крапка. У кінці номера підрозділу має стояти крапка, наприклад: «2.3.» (третій підрозділ другого розділу). У тому самому рядку дається заголовок підрозділу.

Порядок посилань на літературні джерела. Посилання на наукові літературні джерела в тексті наводяться у квадратних дужках []. Це може бути посилання на джерело в цілому або на джерело із зазначенням конкретної сторінки.

Цифри у квадратних дужках відповідають порядковому номеру джерела у списку використаних джерел.

Список використаної літератури. Наукове дослідження завершується списком використаних джерел.

Джерела можна розміщувати:

- в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків (такий спосіб є найпоширеніший та універсальний);
- у хронологічному порядку;
- за послідовністю посилань у тексті.

Авторів з однаковими прізвищами подають в алфавітному порядку їхніх ініціалів; праці одного автора – за алфавітом перших літер назв його праць; праці одного автора з однаковою назвою – за хронологією.

Спочатку наводять літературу, видану кирилицею, далі – латиною і мовами з особливою графікою (за алфавітом назв мов – арабською, вірменською, грузинською тощо). Публікації мовами з особливою графікою подають в українській транслітерації або в перекладі українською мовою.

Крім того є певний порядок розташування літературних джерел: нормативні акти (закони, постанови та ін.); книжкові видання; статті в журналах та інших періодичних виданнях; матеріали з Інтернету.

Основна вимога до використаних джерел – єдине оформлення і дотримання чинного державного стандарту на бібліографічний опис видань.

Додатки. До Додатків належать ілюстрації, таблиці, схеми, рисунки.

Слово ДОДАТКИ друкуються посередині сторінки. На цьому аркуші більше ніякої інформації не подається.

Власне Додатки починаються з наступної сторінки. Кожен аркуш цієї структурної частини Курсової роботи підписується у верхньому правому кутку як Додаток А., Додаток Б. і т.д. Для нумерації Додатків використовуються літери українського алфавіту, при цьому не дозволяється вживати літери І, Ї, Й, Е, Є, И та м'який знак.

На одному аркуші може бути розташовано одну, дві або три ілюстрації. Зміст ілюстрацій викладається безпосередньо під нею. Якщо це репродукція живописного твору або малюнку, то вказується автор, назва роботи, рік написання та техніка виконання. Якщо це таблиця, то розшифровується її значення. Якщо це фото архітектурної пам'ятки, то вказується її автор, рік спорудження, місце спорудження. Якщо це твори книжкового мистецтва, декоративно-ужиткового мистецтва, то під їх зображенням дається

максимально можливий опис: відомості про автора (якщо такі є), матеріал виконання, техніка, рік та регіон.

Кафедра образотворчого мистецтва рекомендує виносити весь ілюстративний матеріал у Додатки. Якщо Ви вважаєте за потрібне використовувати зображення безпосередньо у тексті, то ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій в додатках. Номер ілюстрації складається з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між ними ставиться крапка. Ілюстрації повинні мати назву, яку розміщують після номера ілюстрації. Ілюстрації доповнюють пояснювальними даними (текст під рисунком). Такі ілюстрації наводять в роботі безпосередньо після тексту за першою згадкою. Ілюстрації і таблиці, розміщені на окремих сторінках роботи, включають до загальної нумерації. Ілюстрацію, більшу за формат А4, враховують як одну сторінку і розміщують у відповідних місцях після згадування в тексті або в додатках.

Якщо Ви весь ілюстративний матеріал виносите у Додатки, то в тексті у місці посилання на певну ілюстрацію після закінчення речення ставите дужки, в яких позначаєте порядковий номер Додатку, наприклад (Додаток Д.)

Тема 3. захист роботи.

Виконану та оформлену курсову роботу студент подає науковому керівнику, який пише рецензію, де зазначає її теоретичний рівень, глибину виконаних досліджень, доцільність і обґрунтованість рекомендацій, формулює висновок (рекомендована чи не рекомендована робота до захисту).

Курсову роботу студент захищає прилюдно в навчальній групі. Доповідь, як правило, триває близько 5–7 хвилин. Орієнтовна структура доповіді повинна відображати структуру курсової роботи. Особливу увагу необхідно приділити характеристиці власного внеску в розробку проблеми.

Після доповіді студент відповідає на поставлені запитання. Під час захисту оцінюються: якість виконаної студентом курсової роботи, рівень знань і набутих навичок за темою, вміння логічно та аргументовано викладати думки, відповідати на запитання.

3. Структура навчальної дисципліни

Структура залікового кредиту №1

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Усього	у тому числі					
		Лек.	Практ. (Семін.)	Лаб.	Інд.	Сам. роб.	Контр. роб.
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1. Курсова робота.							
Тема 1. Зміст роботи.	45					45	
Тема 2. Оформлення роботи.	15					15	
Тема 3. захист роботи.	30					30	
Усього годин	90					90	

- 2. Методи навчання:** робота з літературними джерелами, робота з пам'ятками образотворчого мистецтва в натурі, фото фіксація, замальовки, робота в Інтернет.

3. Форма підсумкового контролю успішності навчання – залік.

Методи оцінювання: перевірка курсової роботи науковим керівником, публічний захист курсової роботи.

Критерії оцінювання курсових робіт Оцінка курсової роботи здійснюється за 100-бальною шкалою, яка складається з двох частин: 1) виконання курсової роботи (до 70 балів) і 2) захисту (до 30 балів).

Оцінка « відмінно » (91-100 балів) ставиться, якщо студент:

- 1) показав глибокі теоретичні знання тієї дисципліни, з якої виконана курсова роботи;
- 2) оволодів первинними навиками дослідної роботи: збирати дані, аналізувати, творчо осмислювати, формулювати висновки;
- 3) дає свої пропозиції і рекомендації з предмету дослідження;
- 4) виконав роботу грамотно літературною українською мовою;
- 5) оформив роботу у відповідності до вимог і подав її до захисту у визначений кафедрою термін;
- 6) на захисті продемонстрував глибокі знання теми дослідження, тверде і впевнено відповів на запитання членів комісії.

Оцінка « добре » (76-90 балів) ставиться, якщо студент:

- 1) показав досить високі теоретичні знання тієї дисципліни, з якої виконана курсова роботи;
- 2) оволодів первинними навиками дослідної роботи: збирати дані, аналізувати, осмислювати їх, формулювати висновки, але не завжди критично ставиться до використаних джерел та літератури;
- 3) дає свої пропозиції і рекомендації з предмету дослідження, однак відчуває труднощі щодо їх обґрунтування;
- 4) виконав роботу грамотно літературною українською мовою, але допустив нечисленні граматичні та стилістичні помилки;
- 5) оформив роботу у відповідності до вимог і подав її до захисту у визначений кафедрою термін;
- 6) на захисті продемонстрував добрі знання з теми дослідження, відповів на запитання членів комісії;

Оцінка « задовільно » (61-75 балів) ставиться, якщо студент:

- 1) показав достатні теоретичні знання з тієї дисципліни (дисциплін), з якої виконується лана робота:
- 2) в основному оволодів первинними навиками дослідної роботи: збирати дані, аналізувати, осмислювати їх, формулювати висновки, однак допускає в роботі порушення принципів логічного і послідовного викладу матеріалу, мають місце окремі фактичні помилки і неточності;
- 3) не може сформулювати пропозиції і рекомендації з теми дослідження, або обґрунтувати їх;
- 4) допускає помилки в оформленні роботи та її науково-довідкового апарату;
- 5) допускає численні граматичні та стилістичні помилки;
- 6) на захисті продемонстрував задовільні знання з теми дослідження, але не зумів впевнено й чітко відповісти на додаткові запитання членів комісії;

Оцінка « незадовільно » (менше 61 балу) ставиться в тому разі, якщо на захисті студент проявив повне незнання досліджуваної проблеми, не зумів задовільно відповісти на поставлені питання, що свідчить про несамотійне виконання курсової роботи.

4. Методи та засоби діагностики успішності навчання

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ

1. Аналіз самобутності трипільської культури.
2. Вплив культури трипільців на українське мистецтво.

3. Трансформація трипільської символіки в сучасному українському декоративно-ужитковому мистецтві.
4. Характеристика містобудівельних традицій трипільців.
5. Зооморфізм та антропоморфізм мистецтва трипільців.
6. Аналіз культури кіммерійців.
7. Звіриний стиль скіфського мистецтва: витоки та традиції.
8. Символіка скіфського мистецтва та її вплив на сучасну українську культуру.
9. Аналіз впливу давньоскіфської культури на українське сучасне мистецтво.
10. Аналіз зв'язків та взаємовпливів скіфів та еллінів на території Давньої України.
11. Вплив релігії давніх слов'ян на розвиток мистецтва.
12. Запровадження християнства в Київській Русі: позитиви та негативи.
13. Вплив візантійської культури на розвиток мистецтва Київської Русі.
14. Аналіз формування архітектурних шкіл Київської Русі.
15. Характеристика самотності архітектури Галицько-Волинського князівства.
16. Тенденції розвитку мозаїчного живопису на теренах Київської Русі.
17. Самотність іконопису Київської Русі.
18. Данило Галицький та його вплив на мистецький розвиток Галичини та Волині.
19. Волинська ікона XIII-XV століття: традиція та самотність.
20. Аналіз оборонної архітектури Волині XIV-XVI століть: романські та готичні традиції будівництва.
21. Католицизм та українське мистецтво XV-XVI століть.
22. Аналіз появи Ренесансу на теренах України.
23. Аналіз ренесансної архітектури Львову.
24. Тенденції розвитку української храмової архітектури за часів Речі Посполитої.
25. Особливості монастирського будівництва на Україні у XVI-XVII століттях.
26. Аналіз впливу мистецтва Західної Європи на українську архітектуру XVI-XVII століть.
27. Бароко на Україні: архітектура.
28. Аналіз формування волинської школи іконопису.
29. Аналіз барокової архітектури Луцька.
30. Козацьке бароко: аналіз розвитку.
31. Розвиток "козацької парсуни".
32. Тенденції розвитку української барокової скульптури.
33. Тенденції розвитку українського іконопису XVII-XVIII століть.
34. Архітектура польського бароко на Західній Україні.
35. Аналіз католицького будівництва на Волині.
36. Аналіз традицій дерев'яного церковного будівництва Західної України.
37. Аналіз традицій дерев'яного житлового будівництва на Україні.
38. Особливості будівництва православних монастирів епохи бароко на Україні.
39. Особливості формування шкіл дерев'яного храмового зодчества України.
40. Аналіз храмового будівництва на Волині епохи бароко.
41. Тенденції розвитку класицистичної архітектури на Україні.
42. Вплив творчості передвижників на українське мистецтво.
43. Аналіз впливу імпресіонізму на живопис України.
44. Аналіз архітектури модерну в Києві.
45. Аналіз формування та розвитку художніх центрів України кінця XIX століття.
46. Аналіз розвитку архітектури модерну на Україні.
47. Аналіз розвитку українського авангарду.
48. Особливості "бойчукізму".
49. Аналіз українського примітивізму.
50. Тенденції розвитку сучасного українського живопису.

5. Розподіл балів, які отримують студенти

Зміст роботи	Оформлення роботи	Захист роботи	Загальна кількість балів
50 балів	20 балів	30 балів	100 балів

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
75 - 81	C		
67 -74	D	Задовільно	
60 - 66	E		
1 – 59	Fx	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

6. Методичне забезпечення: опорні конспекти лекцій з Історії образотворчого мистецтва; інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни (ІКНМЗД); ілюстративні матеріали.

7. Рекомендована література

- Авермат Р. Питер Пауель Рубенс / Р. Авермат. – М., 1977. – 223 с.
- Александрович В. Західноукраїнські малярі XVI ст. Шляхи розвитку професійного середовища / В. Александрович. - Львів: Інститут українознавства НАН України, 2000. - 309 с.
- Александрович В. Львівські малярі кінця XVI ст. / В. Александрович. - Львів: Місіонер, 1998. - 198 с.
- Александрович В. Українське малярство XIII-XV ст. / В. Александрович. - Львів, 1995. - 196с.
- Алексеев С. Архитектурный орнамент / С. Алексеев. - М.: Стройиздат, 1954. - 133 с.
- Антонович Д. Скорочений курс історії українського мистецтва / Д. Антонович. - Прага: Вид-во укр. ун-ту, 1923. - 34 с.
- Алексеева Т.В. В.Л. Боровиковский и русская культура на рубеже XVIII-XIX веков / Т.В.Алексеева. – М., 1975. – 422 с.
- Алпатов М.В. Искусство Древней Руси: Памятники XI-XVIII вв. / М.В. Алпатов. – М., 1969. – 114 с.
- Анатолій Базилевич. Альбом / Анатолій Базилевич. [упор. М. Криволапов]. – К., 1976. – 120 с.
- Английские художники от Хогарта до Тернера / [Авт. – сост. И. Кузнецова]. – Л., 1966. – 18 с.
- Андреева М.В., Дмитриева О.В. Художники и скульпторы Италии XVI-XVIII вв. / М.В. Андреева, О.В.Дмитриева. – Л. 1963. – 246 с.

- Арагон Л. Анри Матисс / Л. Арагон. – М., 1978. – 240 с.
- Арнасон Г.Г. Скульптура Гудона / Г.Г. Арнасон. – М., 1982. – 126 с.
- Асеев Ю.Э. Архитектура древнего Киева / Ю.Э. Асеев. – Киев, 1982. – 158 с.
- Афанасьев В., Давидов Е. Українське образотворче мистецтво / В. Афанасьев, Е. Давидов. – К., 1978. – 152 с.
- Афанасьев В.А. Українське радянське мистецтво: 1960-1980pp. / В.А. Афанасьев. – К., 1983. – 56 с.
- Банк А.В. Прикладное искусство Византии IX-XII вв. / А.В. Банк. - М.: Наука, 1978. - 202 с.
- Барская Л.Г. Поль Сезанн / Л.Г. Барская. – Л., 1975. - 200 с.
- Бартенев И.А., Батажкова В.Н. Очерки истории архитектурных стилей / И.А. Бартенев, В.Н. Батажкова. – М., 1983. – 384 с.
- Безхутрий М.М. С.Васильківський / М.М. Безхутрий. – К., 1979. – 256 с.
- Бенев О. Искусство Северного Возрождения / О. Бенев. – М., 1973. – 304 с.
- Білецький П. Михайло Дерегус. Альбом / П. Білецький. – К., 1987. – 136 с.
- Білецький П. Нарбут / П. Білецький. – Л., 1985. – 238 с.
- Білецький П.О. Українське мистецтво другої половини XVII-XVIII ст. / П. Білецький. – К., 1981. – 159 с.
- Білецький П.О. Український портретний живопис XVII-XVIII ст.: Проблеми становлення і розвитку / П. Білецький. – К., 1968. - 279 с.
- Билецкий П. Украинская портретная живопись XVII-XVIII вв. / П. Билецкий. – Л., 1981. – 256 с.
- Бирюкова Н.Ю. Западноевропейское прикладное искусство XVII-XVIII веков. / Н.Ю. Бирюкова. - Л.: Искусство, 1972. - 238 с.
- Богемская К.Г. Клод Моне / К.Г. Богемская. – М., 1984. – 143 с.
- Борозина В.Н. Жан Огюст Доминик Энгр / В.Н. Борозна. – М., 1977. – 197 с.
- Бочаров Г.Н. Художественный металл Древней Руси. X – начало XIII в. / Г.Н. Бочаров. – М., 1984. – 242 с.
- Бродская Н. Импрессионизм: открытие света и цвета / Н. Бродская. - СПб.: Аврора, 2002. – 256 с.
- Брюсова В.Г. Русская живопись XVII века / В.Г. Брюсова. – М., 1984. – 338 с.
- Бутник-Сіверський Б.С. Українське народне мистецтво. Живопис / Б.С. Бутник-Сіверський. – К., 1967. – 224 с.
- Бутник-Сіверський Б.С. Українське радянське народне мистецтво 1941-1967pp. / Б.С. Бутник-Сіверський. – К., 1970. – 283 с.
- В'юник А.О. О. Курилас / А.О. В'юник. – Львів, 1957. – 139 с.
- Вагнер Г.К. Скульптура Владимиро-Суздальской Руси / Г.К. Вагнер. – М., 1964. – 266 с.
- Вагнер Г.К. Скульптура Древней Руси / Г.К. Вагнер. – М., 1969. – 480 с.
- Валентен А. Эль Греко / А. Валентен. – М., 1962. – 138 с.
- Ван Гог В. Письма к брату Тео / В. Ван Гог; пер П. Мелковой. СПб.: Издательский Дом «Азбука-классика», 2008. - 384с.
- Варварецкий Ю. Становлення української скульптури / Ю. Варварецкий. – К., 1972. – 127 с.
- Вентури Л. Импрессионизм: Письма художников. Воспоминания Дюран-Рюэля. Документы / Л. Вен тури. – Л., 1969. 388 с.
- Вентури Л. От Мане до Лотрека / Л. Вентури. – М.- Л., 1968. – 204 с.
- Вёрман К. История искусства всех времен и народов (Искусство первобытных племен, народов дохристианской эпохи и населения Азии и Африки с древних времен до XIX столетия): в 3 т. Т.1. / К. Вёрман. -М.: АСТ, 2000.-944 с.
- Вздорнов Г.И. Феофан Грек: Творческое наследие / Г.И. Вздорнов. – М., 1983. – 338 с.

Власов В.Г. Стили в искусстве: словарь (архитектура, графика, декоративно-прикладное искусство, живопись, скульптура). В 3 т. Т.1 / В.Г.Власов. СПб: АОЗТ «Кольна», 1995. - 680 с.

Виппер Б.Р. Проблема реализма в итальянской живописи XVII-XVIII в. / Б.Р. Випер. - М., 1976. - 118 с.

Виппер Б.Р. Очерки голландской живописи эпохи расцвета / Б.Р. Випер. - М., 1962. - 519 с.

Виппер Б.Р. Итальянский Ренессанс. XIII-XVI вв. / Б.Р. Випер. - В 2 т. - М., 1977. - 224 с.

Владич Л. Василь Касіян / Л. Владич. - К., 1978. - 173 с.

Владич Л. Л.В.Позен / Л. Владич. - К., 1961. - 194 с.

Водотика О. Архітектура православних храмів України: історія та сучасність / О. Водотика. - Київ, 2006. - 159 с.

Войе Дэвид. Огюст Роден / Дэвид Войе. - М., 1969. - 169 с.

Волинська ікона XVI-XVIII ст.: Каталог та альбом. - Київ-Луцьк: Вид-во тов. Спадщина", 1998. - 104 с.

Врона І.І. М. Дерегус / І.І. Врона. - К., 1958. - 134 с.

Всеобщая история архитектуры. В 12 т. - М., 1955-1977.

Всеобщая история искусств. В 6 т. - М., 1956-1965.

Герман М. Домье / М. Герман. - М., 1962. - 272 с.

Герман М.Ю. Уильям Хогарт и его время / М.Ю. Герман. - Л., 1977. - 225 с.

Гершензон-Чегодаева Н.М. Д.К. Левицкий / Н.М. Гершензон-Чегодаева. - М., 1964. - 458 с.

Гершензон-Чегодаева Н.М. Нидерландский портрет XV в. / Н.М. Гершензон-Чегодаева - М., 1972. - 198 с.

Гершензон-Чегодаева Н.М. Питер Брейгель Старший / Н.М. Гершензон-Чегодаева. - М., 1981. - 206 с.

Гликман А.С. Никола Пуссен / А.С. Гликман. - Л.- М., 1964. - 101 с.

Говдя П. Т. Шевченко - художник / П.Т. Говдя. - К., 1955. - 80 с.

Голод І.В. Міське ремесло Західної України XIV-XVIII ст. Курс лекцій / І.В. Голод. - Львів: ЛАМ, 1994. - 196 с.

Гурченко Ю.М. І. Мурашко / Ю.М. Гурченко. - К., 1956. - 137 с.

Данилова И.Е. Итальянская монументальная живопись: Раннее Возрождение / И.Е. Данилова. - М., 1970. - 213 с.

Дворжак М. История итальянского искусства в эпоху Возрождения / М. Дворжак - В 2 т. - М., 1978.

Демина Н.А. Андрей Рублев и художники его круга: Сб. статей / Н.А. Демина. - М., 1972. - 172 с.

Дмитриева Н.А. Винсент Ван Гог: Очерк жизни и творчества / Н.А. Дмитриева. - М., 1975. - 166 с.

Дмитриева Н.А. Пикассо / Н.А. Дмитриева. - М., 1971. - 125 с.

Драган М. Українська декоративна різьба XVI-XVIII ст. М. Драган. - К., 1970. - 203 с.

Драган М. Українські дерев'яні церкви / М. Драган. - Львів, 1937. - 136 с.

Дяченко И. Татьяна Яблонская. Альбом / И. Дяченко. - М., 1973. - 93 с.

Европейское искусство XIX в. 1789-1871: Сб. статей. - М., 1975. - 320 с.

Егорова К.С. Ян ван Эйк / К.С. Егорова. - М., 1965. - 252 с.

Жаборюк А.А. Український живопис останньої третини XIX - початку XX ст. / А.А. Жаборюк. - К., 1990. - 312 с.

Жаборюк А.А. Мистецтво живопису, графіки на Україні в першій половині і середині XIX ст. / А.А. Жаборюк. - Одеса, 1983. - 207 с.

- Жолтовський П.М. Малюнки Києво-Печерської іконописної майстерності / П.М. Жолтовський. – К., 1982. – 288 с.
- Жолтовский П.М. Український живопис XVII-XVIII ст. / П.М. Жолтовський. – К., 1978. – 326 с.
- Западноевропейская художественная культура XVIII в. – М., 1980. – 257 с.
- Западноевропейское искусство второй половины XIX века: сб. ст. / под ред. Б.Р. Виппера, И.В. Даниловой. – М.:Искусство, 1975. – 207 с.
- Запаско Я.П. Орнаментальне оформлення української рукописної книги / Я.П. Запаско. – К., 1960. – 184 с.
- Запаско Я.П., Ісаєвич Я.Д. Пам'ятники книжкового мистецтва: Каталог стародруків / Я.П. Запаско, Я.Д.Ісаєвич. – Львів, 1981, 1984. – 136 с.
- Затенацький Я.П. М.П. Пимоненко / Я.П. Затенацький. – К., 1955. 186 с.
- Затенацький Я.П. Український радянський живопис / Я.П. Затенацький. – К., 1958. 117 с.
- Знамеровская Т.П. Веласкес / Т.П. Знамеровская. – М., 1978. – 272 с.
- Знамеровская Т.П. Хусепе де Рибера / Т.П. Знамеровская. – М., 1982. – 239 с.
- Золотов Ю.К. Жорж де Ла Тур / Ю.К. Золотов. – М., 1979. – 244 с.
- Золотов Ю.К. Фрагонар / Ю.К. Золотов. – М., 1959. 230 с.
- Золотов Ю.К. Французский портрет XVIII в. / Ю.К. Золотов. – М., 1968. 275 с.
- Золотов Ю.К., Немилова И.С. Антуан Ватто / Ю.К. Золотов, И.С. Немилова. – Л., 1973. – 264 с.
- Золотой век Нидерландской живописи / Сост. Н.Н. Никулин. – М., 1981. - 400 с.
- Історія українського мистецтва: В 6 т. / Гол. ред. М.П.Бажан. - К,: Акад. наук УРСР, 1967-1974. - 469с.
- Ильин М.А. Искусство Московской Руси эпохи Феофана Грека и Андрея Рублева / М.А. Ильин. – М., 1976. – 176 с.
- Импрессионисты. Их современники. Их соратники. Живопись. Графика. Литература. Музыка. – М., 1976. 318 с.
- Импрессионизм. Письма художников. Воспоминания Дюран-Рюэля. Документы / пер. с франц. П.В. Мелковой. Л.: Искусство, 1996. -227с.
- Искусство народов СССР. 1917-1970 гг. / Сост. О.И. Сопоцинский. – Л., 1977. 0-503 с.
- История советского искусства: Живопись. Скульптура. Графика: В 2 т. – М., 1965-1968.
- Искусство средних веков / Под ред. Н.Ф.Колесниченко. - М.: Просвещение, 1980. - 576 с.
- Каганович А.Л. Антон Лосенко и русское искусство середины XVIII столетия / А.Л. Каганович. – М., 1963. – 320 с.
- Каганович А.Л. Антон Лосенко / А.Л. Каганович. – М., 1963. – 170 с.
- Калитина Н.Н. Французский портрет XIX века / Н.Н. Калитина. М.: Искусство. - 279с.
- Камиль Писсарро: Письма. Критика. Воспоминания современников / авт. вступит. статьи и примеч., сост. К.Богемская. М.: Искусство, 1974. - 316с.
- Кандинский В. Точка и линия на плоскости / В. Кандинский. СПб.: Азбука, 2001.- 560с.
- Каптерева Т.П., Быков В. Искусство Франции XVII в. / Т.П.Каптерева, В. Биков. – М., 1969. – 154 с.
- Кеменов В.С. Картины Веласкеса / В.С.Кеменов. – М., 1969. – 384 с.
- Ковалевская Н.И. История русского искусства XVIII века / Н.И. Ковалевская. – М., 1962. – 286 с.
- Кожина Е.Ф. Искусство Франции XVIII в. / Е.Ф.Кожина. – Л., 1971. – 216 с.

- Колпинский Ю.Д. Искусство Венеции XVI в. / Ю.Д. Колпинский. – М., 1970. – 446 с.
- Куликова И. Экспрессионизм в искусстве / И. Куликова. – М., 1978. – 184 с.
- Лазарев В.Н. Древнерусские мозаики и фрески / В.Н. Лазарев. – М., 1973. – 304 с.
- Лазарев В.Н. Московская школа иконописи / В.Н. Лазарев. – М., 1980. – 236 с.
- Лазарев В.Н. Начало раннего Возрождения в итальянском искусстве / В.Н. Лазарев. – М., 1970. – 195 с.
- Лазарев В.Н. Новгородская живопись / В.Н. Лазарев. – М., 1982. – 201 с.
- Лазарев В.Н. Происхождение итальянского Возрождения: В 3 т. / В.Н. Лазарев. – М., 1956-1979. – 440 с.
- Лазарев В.Н. Русская иконопись от истоков до начала XVI века. / В.Н. Лазарев. – М., 1983. – 395 с.
- Лазарев В.Н. Старые европейские мастера / В.Н. Лазарев. – М., 1974. – 357 с.
- Лазарев В.Н. Старые итальянские мастера / В.Н. Лазарев. – М., 1972. – 662 с.
- Лапшина Н.Ф. С. Рокотов / Н.Ф. Лапшина. – М., 1959. - 148 с.
- Ларионов М. Лучизм / М.Ларионов. - М.: б. и., 1913. – 21 с.
- Лебедева Т.А. Иван Никитин / Т.А. Лебедева. – М., 1975. – 165 с.
- Левина И.М. Искусство Испании XVI-XVII вв. / И.М. Левина. – М., 1966. – 266 с.
- Левитин Е.С. Офорты Рембрандта / Е.С. Левитин. – М., 1963. – 24 с.
- Леонардо да Винчи. Суждения о науке и искусстве / Леонардо да Винчи. СПб.: Азбука, 2001. - 704с.
- Либман М.Я. Дюрер и его эпоха / М.Я. Либман. – М., 1972. – 239 с.
- Либман М.Я. Немецкая скульптура 1350-1550 гг. / М.Я. Либман. – М., 1980. – 406 с.
- Лисенков Г. Английское искусство XVIII в. / Г. Лисенков. – Л., 1964. – 287 с.
- Логвин Г., Міляєва Л., Свенціцька В. Український середньовічний живопис / Г. Логвин, Л. Міляєва, В. Свенціцька. – К., 1976. – 27 с.
- Логвин Г.Н. 3 глибин: Гравюри українських стародруків XVI-XVII ст. / Г.Н. Логвин. – К., 1990. – 405 с.
- Логвин Г.Н. 3 глибин: Давня книжкова мініатюра XI-XVIII ст. / Г.Н. Логвин. – К., 1974. – 138 с.
- Логвин Г.Н. По Україні: стародавні мистецькі пам'ятники / Г.Н. Логвин. – К., 1968. – 462 с.
- Логвин Г.Н. Украинское искусство X-XVIII вв. / Г.Н. Логвин. – М., 1963. – 310 с.
- Логвин Г.Н., Міляєва Л.С. Українське мистецтво XIV – першої половини XVII ст. / Г.Н. Логвин, Л.С. Міляєва. – К., 1963. – 65 с.
- Лясковская О.Ф. Французская готика XII-XIV в. / О.Ф. Лясковская. – М., 1973. – 295 с.
- Малицкая К.М. Франциско Сурбаран / К.М. Малицкая. – М., 1963. – 98 с.
- Мальцева Н.Л. Французский карандашный портрет XVIII в. / Н.Л. Мальцева. – М., 1978. – 240 с.
- Мандер Карел. Книга о художниках / Карел Мандер. – Л.- М., 1946. – 167 с.
- Мастера искусства об искусстве. Т.5 (1) - М.: Искусство, 1969. - 874с.
- Матисс А. Заметки живописца / А. Матисс; пер. с фр., англ. СПб.: Азбука, 2001.- 640с.
- Матье М.Э. Искусство Древнего Египта / М.Э. Мате. – М., 1970. – 591 с.
- Ольга Михайлинин Архітектура і містобудування Західної Волині 1921-1939 років / Ольга Михайлинин.-Рівне, 2013.-352 с.
- Михайлов А.И. Баженов / А.И. Михайлов. – М., 1951. – 150 с.
- Міляєва Л., Логвин Г.В. Українське мистецтво XIV – першої половини XVII ст. / Л. Мвляєва, Г. Логвин. – К., 1963. – 65 с.
- Моздир М.І. Українська дерев'яна скульптура / М.І. Мозир. – К. Наукова думка, 1980. – 182 с.

- Мурашко М.І. Спогади старого вчителя / М.І. Мурашко. – К., 1964. – 166 с.
- Намовський Я.І. Труш / Я.І. Натовський. – К., 1967. – 88 с.
- Наливайко Д.С. Искусство: направления, течения, стили / Д.С. Наливайко. Киев: Мистецтво, 1985. – 240 с.
- Німенко А.В. Українська скульптура другої половини XIX – початку XX ст. / А.В. Німенко. – К., 1963. – 183 с.
- Овсійчук В.А. Українське мистецтво XIV – першої половини XVII ст. / В.А. Овсійчук. – К., 1985. – 305 с.
- Павлов В.В. Скульптурный портрет Древнего Египта / В.В. Павлов. – М., 1957. – 18 с.
- Прокофьев В.Н. Постимпрессионизм / В.Н. Прокофьев. М.: Искусство, 1973. – 216 с.
- Прусс И.Е. Западноевропейское искусство XVII–XVIII вв. / И.Е. Прусс. – М., 1974. – 301 с.
- Ревалд Дж. История импрессионизма / Дж. Ревалд; пер. с англ. В. П. Мелковой; вступ. ст. и общ. ред. М. А. Бессоновой. М.: ТЕРРА-Книжный клуб; Республика, 2002. – 416 с.
- Ревалд Дж. Постимпрессионизм / Дж. Ревалд. М.: Республика, 1996. – 465 с.
- Рембрандт: Альбом. – М., 1981. – 104 с.
- Ренуар Ж. Огюст Ренуар / Ж. Ренуар. М.: Изд-во Академии художеств, 1970. — 314 с.
- Ривкин Б.И. Античное искусство / Б.И. Ривкин. – М., 1972. – 360 с.
- Рожко В. Відродження Української Православної Церкви на Волині 1917-2006 рр. / В. Рожко. – Луцьк, "Волинська книга", 2007. – 348 с.
- Рожко В. Нарис історії Української Православної Церкви на Волині / В. Рожко. – Луцьк, "Медіа", 2001. – 672 с.
- Ротенберг Е.И. Голландская живопись XVII в. / Е.И. Ротенберг. – М., «Искусство», 1972. – 295 с.
- Ротенберг Е.И. Западноевропейское искусство XVII в. / Е.И. Ротенберг. – М., 1971. – 102 с.
- Рубан В.В. Український портретний живопис другої половини XIX – початку XX ст. / В.В. Рубан. – К., 1986. – 224 с.
- Сахарова И. Алексей Петрович Антропов. 1716-1795 гг. / И. Сахарова. – М., 1974. – 240 с.
- Свенціцький-Святицький І. Ікони Галицької України XVI-XVII віків (Збірки Українського національного музею у Львові) / І. Свенціцький-Святицький. – Львів, 1929. – 142 с.
- Свенціцька В.І., Откович В.П. Світ очима народних митців. Українське народне малярство XIII-XX ст. / В.І. Свенціцька, В.П. Откович. – К., 1991. – 304 с.
- Свенціцька В.І., Сидор О.Ф. Спадщина віків. Українське малярство XIV-XVIII ст. у музейних колекціях Львова / В.І. Свенціцька, О.Ф. Сидор. – Львів, 1990. – 72 с.
- Седова Т.А. Рембрандт / Т.А. Седова. – М., «Изобразительное искусство», 1978. – 64 с.
- Соколов Г.И. Искусство Древнего Рима / Г.И. Соколов. – М., 1971. – 232 с.
- Соколов Г.И. Искусство Древней Греции / Г.И. Соколов. – М., 1980. – 271 с.
- Степовик Д.В. Українська графіка XVI-XVIII ст. / Д.В. Степовик. – К., 1982. – 331 с.
- Степовик Д.В. Українське мистецтво першої половини XIX ст. / Д.В. Степовик. – К., 1982. – 190 с.
- Тарас Шевченко. Альбом / Упор. Д.В.Степовик. – К., 1986. – 504 с.
- Тяжелов В.Н. Искусство средних веков в Западной и Центральной Европе / В.Н. Тяжелов. – М., 1981. – 384 с.
- Українське мистецтво та архітектура кінця 19 – початку 20 ст. – К., 2000. – 489 с.

- Український середньовічний живопис: Альбом. – К., 1976. – 26 с.
- Чегодаев А.Д. Импрессионисты / А.Д. Чегодаев. – М. 1971. – 157 с.
- Чубова А.П., Иванова А.П. Античная живопись / А.П. Чубова, А.П. Иванова. – М., 1966. – 194 с.
- Шапиро Ю.Г. Голландское искусство XVII в. / Ю.Г. Шапиро. – Л., 1960. – 239 с.
- Шапиро Ю.Г. Искусство Фландрии XVII в. / Ю.Г. Шапиро. – Л., 1962. – 80 с.
- Шпаков А.О. Мурашко / а. о. Мурашко. – К., 1959. – 26 с.
- Эдгар Дега: Письма. Воспоминания современников / пер. с франц. М. Казениной, пер. с англ. Т. Полевой, Ю. Полева; сост. и примеч. В. Прокофьева; вступит. статья Я. Тугендхольда. М.: Искусство, 1971. - 304с.
- Эдуард Манэ: Письма. Воспоминания. Критика современников. М.: Искусство, 1965. — 296с.
- Яворская Н.В. Западноевропейское искусство XIX в. / Н.В. Яворская. – М., 1962. – 656 с.